

PAUza

Akademicka

Rok XIII

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 550

Kraków, 25 marca 2021

pauza.krakow.pl

pau.krakow.pl

Autorytety

Profesor Mieczysław Chorąży (1925–2021) – Wspomnienie

CZESŁAW RADZIKOWSKI

Dnia 20 lutego 2021 roku zmarł w wieku 95 lat prof. zw. dr hab. n. med. Mieczysław Chorąży – lekarz onkolog, doktor honoris causa dwóch polskich uczelni, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności, wieloletni kierownik Zakładu Biologii Nowotworów w Centrum Onkologii w Gliwicach, Oddziale Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie. W nekrologach podano także informację, że był powstańcem warszawskim zgrupowania „Grom”, pułk „Baszta”. Pożegnalna msza żałobna została odprawiona 27 lutego 2021 roku w kościele pw. Wszystkich Świętych w Gliwicach. Pogrzeb odbył się 1 marca 2021 roku na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Mieczysław Chorąży urodził się 31 sierpnia 1925 roku w Janówce, niedaleko Białej Podlaskiej. Szkolną naukę, przerwana wybuchem II wojny światowej, kontynuował w Warszawie na tajnych kompletach. Uczęszczał do Liceum im. Adama Mickiewicza w Warszawie, gdzie w 1944 roku uzyskał maturę. W czasie wojny działał w konspiracji, edukując się jako żołnierz Armii Krajowej w Szkole Podchorążych. W akcji zbrojnej podczas Powstania Warszawskiego został dwukrotnie ranny. Groziła Mu utrata ręki, pozostała upośledzona funkcja ramienia i ręki. Po upadku powstania został internowany jako jeńiec wojenny w stalagu XI A w Altengrabow w Niemczech.

Po zakończeniu wojny wrócił w 1945 do kraju i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie, które ukończył w 1951 roku. Zamierzał, zgodnie z obietnicą Dyrekcji Instytutu Onkologii w Warszawie, rozpocząć tam pracę naukową. Komisja wydająca absolwentom medycyny nakazy pracy nie uwzględniła Jego oczekiwań i jako byłego członka AK wysłała Go na dwumiesięczne szkolenie do Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi, przygotowującej lekarzy (także politycznie) do pracy w wojsku. Po zakończeniu szkolenia został skierowany jako lekarz do Instytutu Onkologii w Gliwicach. Po prawie dwuletniej pracy na oddziałach z chorymi spełniło się Jego marzenie, by rozpocząć pracę badawczą w Zakładzie Biologii Nowotworów, kierowanym przez profesora Kazimierza Duxa. Badania doświadczalne wykonane w tym Zakładzie przedstawił w rozprawie doktorskiej, którą obronił w 1958 roku. Dyrekcja Instytutu powierzyła Mu funkcję p.o. kierownika Zakładu Biologii Nowotworów w tym samym roku, po powrocie prof. Duxa do Instytutu Onkologii w Warszawie.

W latach 1959–1963 odbył staże naukowe w amerykańskich instytutach zajmujących się badaniami nad rakiem jako stypendysta fundacji Rockefellera. Pierwszy pobyt w Instytucie Wisconsin w Madison, jak również następane w Centrum Badań nad Rakiem (Sloan-Kettering Institute for Cancer Research) w Nowym Jorku pozwoliły poznać nie tylko nowe metody badań raka, ale i aktualne wyposażenie instytutów, i organizację prac doświadczalnych. Stopień naukowy docenta nauk medycznych uzyskał w roku 1961 w Akademii Medycznej w Katowicach; dziewięć lat później został profesorem. W roku 1970 nawiązał także współpracę z National Cancer Institute

(NCI) w Bethesda, dzięki czemu Profesor ze swoimi współpracownikami mogli tam uczestniczyć w badaniach podejmowanych w ramach różnych staży naukowych; podobnie było w przypadku innych jednostek badawczych. Poznani uczeni amerykańscy podtrzymywali te kontakty, wizytując przy różnych okazjach Instytut Onkologii w Gliwicach, czy uczestnicząc w odbywających się w Polsce konferencjach naukowych.

Zakład Biologii Nowotworów był odwiedzany przez kierowników i pracowników europejskich jednostek naukowych, którzy zainteresowani badaniami Zakładu gliwickiego – dążyli do nawiązania współpracy w różnych dziedzinach biologii nowotworów.

Niemożliwe dla mnie jest opisanie bogatego i znaczącego dorobku naukowego Profesora i Jego zespołu naukowego. W latach 1970–1990 realizowany był Program Rządowy pt. „Zwalczanie Chorób Nowotworowych”, zabezpieczający finansowo zarówno wydatki osobowe, jak i dewizowe na zakup leków, odczynników i aparatury dla jednostek onkologicznych tak szpitalnych, jak i badawczych. W opracowaniu tego programu brali udział głównie onkolodzy z Instytutu Onkologii w Warszawie i jego Oddziałów w Krakowie, także

Kraków

Partnerem czasopisma jest Miasto Kraków

► w Gliwicach. Przyznane środki finansowe zostały przekazane do Instytutu w Warszawie, gdzie powołano Zespół Koordynacyjny i jednostkę administracyjną, która rozdzielała środki finansowe również pozainstytutowym jednostkom.

Profesor Choraży i jego zespół – realizujący w ramach tego programu badania w Zakładzie Biologii Nowotworów – osiągnęli wiele interesujących wyników i uznanie nie tylko krajowe. W tym okresie znacząca jest także liczba pracowników naukowych, których promował Profesor – 18 uzyskało stopień naukowy doktora nauk głównie medycznych, 5 z nich zostało profesorami.

Od roku 1963 do 1995, czyli osiągnięcia wieku emerytalnego, Profesor pozostał kierownikiem Zakładu, natomiast do niemal do ostatniej dni życia był zatrudniony w niepełnym wymiarze godzin.

Te wielkie osiągnięcia intelektualne i zawodowe Profesora nie oddają jednak w wystarczającym stopniu szacunku, jaki powszechnie wzbudzał, i autorytetu, jakim się cieszył. Nie pretendując do precyzyjnej analizy, myślę, że trzeba tutaj podkreślić przynajmniej trzy wymiary Jego osobowości. Profesor był człowiekiem o mocnych przekonaniach, bezgranicznie prostolinijnym, dla którego TAK znaczyło TAK, a NIE znaczyło NIE. Człowiekiem, którego zdanie miało znaczenie. Człowiekiem, na którym można było zawsze polegać.

Mieczysław Choraży był laureatem wielu nagród i odznaczeń państwowych – za udział w Powstaniu Warszawskim oraz za pracę naukową. Jako przyjaciel Profesora wymienię tylko dwa, jak sądzę znaczące dla Niego wyróżnienia – to tytuł „Honorowego Obywatela

Białej Podlaskiej”, przyznany Mu w roku 2012 za działania na rzecz społeczności Podlasia, z którego się wywodził, a także nagroda „Lux ex Silesia” (Światło ze Śląska). Podziękowanie za tę nagrodę wyraził następująco: „ludziom ziemi śląskiej jestem wdzięczny za przygarnięcie mnie w okresie powojennym, gdy boleśnie doświadczyłem wojną rozpaczliwie szukałem drogi życiowej”.

PS W trakcie opracowywania, na życzenie Prof. Andrzeja Białasa, wspomnienia o zmarłym Prof. Mieczysławie Chorażym przeprowadziliśmy ciekawą rozmowę na temat niezwyklej osobowości Zmarłego, przejawiającej się w prowadzonych interesujących, ale i czasem bardziej osobistych rozmowach.

Prof. Choraży już w pierwszym wydaniu (2005) swej autobiograficznej książki pt. *Z Janówki w Świat. Wspomnienia 1925–1995* jako motto podaje słowa Władysława Orkana: „Miej charakter, to jest wszystko”. Natomiast w trzecim wydaniu (2016) pisze: „z domu wyniosłem poszanowanie codziennego trudu, ciekawość świata i podziw dla przyrody. Jestem szczęśliwy, że w moim życiu spotkałem wielu prawych, życzliwych i przyjaznych dla innych osób i świata istot żywych. Oni byli dla mnie przykładem, jak wieść życie godne i ciekawe, a nie w kłamstwie ze strachu, aby się nie narazić tym, od których się zależy”. Dalej podkreśla, że treść książki oddaje Jego drogę życiową i jest pokłonem złożonym rodzinnemu domowi i podlaskiej wsi, a także wyrazem podziwu dla świata, którego drobną cząstkę miał przywilej i możliwość poznać.

CZESŁAW RADZIKOWSKI

Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej
im. Ludwika Hirszfelda PAN

UCHWAŁA RADY PAU

w sprawie sposobu opracowania oraz publikacji
przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu czasopism naukowych
przyjęta jednomyślnie na posiedzeniu w dniu 23 marca 2021 r.

Rada Polskiej Akademii Umiejętności wyraża zdecydowany sprzeciw wobec sposobu opracowania oraz publikacji przez Ministra Edukacji i Nauki zmienionego wykazu czasopism naukowych (Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych oraz zmiana i sprostowanie tego Komunikatu z dnia 18 lutego 2021 r.). Łączymy się we wspólnym proteście ze Stanowiskiem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2021 roku, Stanowiskiem Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 24 lutego 2021 roku oraz Uchwałą Komitetu Nauk Prawnych PAN z dnia 15 lutego 2021 roku w tej sprawie, zawierającymi szczegółowe uzasadnienie wspólnego stanowiska. Rozwój nauki polskiej jest naszą wspólną troską a przyjęty z naruszeniem prawa nowy wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych dewastuje ewaluację dyscyplin naukowych i prowadzi do erozji całego systemu.

Ogłoszony wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych został przygotowany wbrew zasadom ustalania punktacji wynikającym z rozporządzenia z dnia 7 listopada 2018 r. – bez udziału zespołów ekspertów powołanych do oceny dla każdej dyscypliny naukowej, bez wymaganego uzasadnienia przyznanej punktacji oraz z pominięciem Komisji Ewaluacji Nauki, co wynika z oświadczenia samej Komisji z dnia 12 lutego 2021 r., a więc w sposób niezgodny z obowiązującym prawem. Jest to zaprzeczenie rzetelnego procesu oceny czasopism naukowych i zakwestionowanie deklaracji ministerialnych o dążeniu do doskonałości naukowej. Ten sposób ustalania kryteriów zakłóca mechanizm rzetelnej oceny kariery akademickiej wprowadzając zasady ustalone arbitralnie przez organy władzy publicznej. Wyrażamy głębokie zaniepokojenie nieprzemyślanymi działaniami, które wpływają negatywnie na stan polskiej nauki.

UCHWAŁA RADY PAU

w sprawie szczepień przeciwko Covid-19
przyjęta jednomyślnie na posiedzeniu w dniu 23 marca 2021 r.

Rada Polskiej Akademii Umiejętności z niepokojem i dezaprobatą notuje lawinowy wzrost przypadków rezygnacji ze szczepień przeciwko Covid-19, w ostatnim czasie przybierający wręcz formę zorganizowanego protestu społecznego. Stwierdzamy, że jest to postępowanie wysoce szkodliwe i sprzeczne z wiedzą opartą na badaniach naukowych. Jest to również wyraz postawy społecznej. Jediną szansą na ustąpienie pandemii jest osiągnięcie odporności przez co najmniej połowę Polaków. Osoby niezaszczepione niekiedy chorują łagodnie na Covid-19, ale zakażenie ich bliskich oraz innych przypadkowych osób spowoduje śmierć jednego na 42 chorych. Wysokie koszty leczenia objawowego zakażenia, którego można by uniknąć, obciążają całe społeczeństwo. Wzywamy wszystkich do zgłaszania się w punktach szczepień według ustalonego harmonogramu, a władze do nasilenia kampanii informacyjnej zachęcającej do szczepień.